

דו"ח מביקור בפיליפינים

ייצור חלב

ייצור חלב בקנה מידה רציני לא קיים בפיליפינים כלל, ואם כי כולם מדגישים את הצורך והחשיבות של ייצור חלב, לפחות כדי סיפוק הצורך המשווע בערים הגדולות, רק מעט נעשה בשטח זה. בהארדיס-פארמס, משק קולוניאלי טיפוסי, המשתרע על 80,000 דונם (כ-30,000 דונם מטעי-קוקוס, קפה ואנאנאס), מייצרים חלב מפרות יבוא, פריזיות וג'רסיות, שהובאו מארה"ב ואוסטרליה. העדר מונה 200 ראש ובכלל זה 80 חולבות. הפרות נחלבות במכונה מיטלטלת ברפת פתוחה ע"י 4 פועלים פיליפיניים; תנובתו הממוצעת היא 10 ליטר ביום; ראיתי בעדר זה גם פרות שהניבו ביום ביקורי עד 25 ליטר. מנת המזון היתה: ירק, "נאפיאר" (עשב-הפיל), גזעי באנא-נות ותערובת מזון מרוכז שהכילה כוספת-קוקוס, תירס, וסובי-אורז; שחת לא הוגשה כלל. מאחר שהמנהל לא היה במשק, אי-אפשר היה לקבל אינפורמציה מדויקת. את החלב מפסטרים במשק וממלאים בבקבוקים של $\frac{1}{4}$ ליטר; הוא נמכר בעיר כ-30 סאנטאבוס (60 סנט אמריקאנים) הליטר.

בעדר זה ראיתי כמה טיפוסים של בני-כלאים מדור ראשון פריזי $\times$ ג'רסי וכן ג'רסי $\times$ פריזי. הכלאות אלו נעשו לפי המלצת מומחים אמריקניים לשם העלאת אחוז השומן. התוצאה, לדברי הפועלים, הקטנת כמות החלב והשומן גם יחד.

העדר של ווינסנטה ארנטה

עדר זה מונה כ-500 ראש ובו 200 פרות חולבות. העדר הוא צעיר; נוסד בשנת 1955 ועושה רושם מצויין. גם עדר זה מורכב מפריזיות וג'רסיות וכן יש כאן עדר האכפורדי שעומד להתחסל משום שאינו ראגטאבילי. כאן נמשך הביקור יום שלם. אין מקיימים בעדר זה ביקורת תנובה. לדבדי בעל המשק התנובה היומית של 200 פרות מגיעה ל-2,800 ליטר בזמן השפע וירד ל-1,500 ליטר בעונת השפל. במשק זה גדרו שטח של 2000 דונם וזרעוהו בעשבי לאלאנג ופאראגראס (מין דוחן). הפרות

האוכלוסיה בפיליפינים, המונה כ-27 מיליון נפש, אינה רגילה כלל לצריכת חלב טרי, אולם היבוא של חמאה, גבינות וחלב משומר מגיע ל-70 מיליון פאזו בשנה, ומיועד בעיקר לערים הגדולות.

השטח המעובד

השטח המעובד בפיליפינים הוא כ-70 מיליון דונם; מזה 30 מיליון דונם נזרעים אורז, 14 מיליון דונם תירס, כ-10 מיליון דונם עצי-קוקוס. יכול אגוזי-קוקוס מיוצא רובו לחו"ל ("קופרה"), אולם חלק ניכר מעובד גם באיים וכמויות גדר לות של כוספת-קוקוס מצויות כאן.

שלושת הגידולים הנ"ל ומוצרי-לוואי מתערשיית הסוכר מספקים כמויות גדולות של מספוא. המתאים לאיבוס בקר ועשוי לשמש גם מקור אספקה לבקר-חלב.

שרות מרעה

עונת הרעייה הטבעית נמשכת כחמישה חודשים, אולם הצמחיה דלה מאד ורק בזמן האחרון נעשו הצעדים הראשונים להשבחת המרעה ע"י שתי אוניברסיטאות בעיקר והחוזה השייכת לאחרים יולו.

אוכלוסיות הבקר

רובו של הבקר הוא מסוג ה"קאראבאו" (Carabao) הידועים לנו כתאויים-ג'אמוסים; מספרם, כ-4 מיליון ראש והם משמשים בעיקר לעבודה ולהובלה. בקר זה גם מספק את רובו של הבשר הנצרך במקום.

מצאתי כאן גם גזע בקר מקומי, אשר מוצאו לא ידוע; על כל פנים לא יכולתי לקבל עליו אינפורמציה מאנשי האוניברסיטה. בקר זה, גם הוא משמש לשלוש המטרות: עבודה, בשר ומעט חלב. לפי דעת המומחים כאן, נופלת פרה זו בתנובתה מהקאראבאו, ומניבה כליטר אחד חלב אחרי ההמלטה, כשלעומתה מניבה פרת הקאראבאו עד שני ליטר ביום.

מאלה שהזכרתי לעיל. כפי הנראה סובלות כאן הפרות מאנאפלאזמה ומבאבאזיה.

יש לזכור זאת היטב, כיון שמר ארנטה וינסנ-טה, בעל המשק הנ"ל, טען בתוקף שבפיליפינים אין כלל קדחת והוא יכול לרכוש בקר מכל ארצות העולם. ביום ביקורי במשק של האוניברסיטה ארנטה ראיתי פרות שנשארו ברפת, משום שקדחו.

סיכום

הרושם שלי מביקורי הקצר בפיליפינים אפר שר לסכם כלהלן:

1. התנאים המקומיים לייצור חלב קשים מאוד מבחינה אקלימית; הטמפרטורות ברוב חודשי השנה עולות עד ל-37.8 מ"צ והלחות היחסית מגיעה עד 95%.

2. לעומת זה תנאי השיווק והמחירים — מצויינים, אף על פי שמחירי המזונות המרוכזים אינם נמוכים כלל: תירס עולה 100 דולר הטונה, כוספת-קוקוס 50 דולר, וסובי-אורז — 20 דולר. יש הכרח לשפר את ההזנה, וביחוד להיטיב איכות המספוא הגס, אם רוצים להשיג תנובות גבוהות. כאן עושים בדיוק אותן השגיאות שר שינו אנחנו בעבר: הם חושבים שדי להם ברכי-שת בהמות יקרות, להאכילן קש-אורז ולהוציאן למרעה דל ועל אף כל זאת, לקבל תנובות יפות מהפרות היקרות והמיוחסות.

4. התרשמתי מהשיחות שניהלתי כאן, שאין נשקפים סיכויים למכור בקר בקרוב, אולם, אם יאושר החוק שדנים בו עכשיו בפרלמנט, יתכן שנוכל למכור קבוצות עגלות ופרים צעירים לשתי האוניברסיטות ואולי גם לאנשים פרטיים. המחירים שלנו לא הפחידו איש.

א. שמאראגד

והעדר הצעיר רועות במרעה זה ומקבלות תוספת קש אורז באיבוס ומזון מרוכז, לפי הנורמה של ק"ג מ"מ ל-4 ליטר חלב. התערובת מורכבת גם כן: תירס, סובי-אורז וכוספת-קוקוס. החלב משווק לפי שיטה מיושנת למדי; הוא נשלח פעם ביום למאנילה, מרחק של 95 קילומטר. המחיר שמקבל בעל המשק הוא בדיוק החצי מהמחיר שמשלם הצרכן בעיר (60 סאנטבוס).

מר ארנטה מתכנן הגדלה ניכרת של עדרו, מתוך הנחה ששוק החלב במאנילה עשוי לקלוט כמויות גדולות של חלב-שתייה ושמנת מתוקה. הוא גם מתכנן הקמת מכון לפיסטור וביקבוק על מנת להגדיל את הכנסתו, כי העבודה כאן זולה מאוד; השכר היומי הוא 2—3 פאזוס — כמחיר 5 ליטר חלב בקירוב.

ביקור באוניברסיטה הממלכתית בלאגונוי
הרציתי בפני התלמידים והמורים על משק החלב בישראל, דרכי האיקלום, החיסון, השיכון, ההזנה וההזרעה המלאכותית. באוניברסיטה נערשו ניסויים, בפיקוחם של מומחים אמריקאנים, בהכלאות בקר מהגזעים שווייצי חום טהור, ג'ארסי טהור ובני-הכלאים. לא נתרשמתי באופן מיוחד ממה שראיתי, על אף ש"שדות המרעה המשר בחים" שעמדו לרשות העדרים. כאן עוסקים גם בהזרעה מלאכותית בזירמה מארה"ב תוך מגמה להשביח את הבקר המקומי. יש להם מיתקן קירור עמוק, עד מינוס 72, אלא שהוא לא פעל, ובניתיים השתמשו בג'ארה" עם קרח לקירור הזירמה.

ביקור בקולג' החקלאי ארנטה

באוניברסיטה זו לומדי 4000 תלמידים ולידה גם קולג' חקלאי. גם כאן מוחזקות פרות פריזיות, ג'רסיות ושוויציות אולם התנובות עוד פחותות

פרות ימי-קדם

היסטוריונים מספרים שחליבת פרות היתה ידועה מימים-ימימה, מלפני 11000 שנה בערך. החלב שימש כסם-מרפא במשך דורות רבים שלפני הספירה. מספרים שגופאטיס, אחד המלכים הראשונים במזרח התיכון, עסק גם בבוקרות, אולם חליבת הפרות היתה כעין פולחן קדוש שבוצע ע"י 3 כהנים: האחד עמד ליד ראשה של הפרה, השני — ליד הזנב, והכוהן השלישי, בעל הדרגה העליונה, חלב את הפרה. בעל משק-חלב מימינו, שממשיך עדיין בחליבת ידיים, יתפעל ודאי מחלוקת עבודה הנ"ל: האיש האחד יגיש את מנת-המזון לפרה, השני יפקח על תנועות זנבה-הפרה כדי להגביל שטח הפעולה בשעת הברחת הזבובים, והאיש השלישי, הגברתן שביניהן, ישאב את מירב החלב ממנה.